El pes de la geografia

Christian Grataloup analitza la història del món, del neolític als imperis, per mitjà de la seva geografia

Justo Barranco

Sempre formem part de la història dels nostres veïns. O, dit d'una altra manera, la història del món té una geografia. La diversitat de les societats humanes, subratlla l'historiador francès Christian Grataloup (Lió, 1951), es comprèn en gran part segons la seva posició, tant en relació amb les altres societats com pel punt concret de la superfície terrestre que habiten. I aquests dos corrents els teixeix a *Geohistoria*, un llibre que va des de la prehistòria fins a la crisi climàtica actual i que analitza el que la història de les societats deu al seu espai i els seus veïns, especialment si el seu pes demogràfic és elevat, veïnatges que propicien canvis històrics més ràpids i profunds. Al contrari, les societats més aïllades, almenys durant un temps, formen mons més autònoms on la reproducció preval sobre el canvi.

Fronteres i conflictes, difusions i conquestes, d'una banda, i domesticacions i mines, arrossars i contaminació de l'altra s'uneixen en aquest llibre que aborda el que va passar sense deixar de banda les bifurcacions que podrien haver alterat la història humana. Què hauria passat si el 1492 el contacte entre els pobles d'Amèrica i els del Vell Món no s'hagués produït pels europeus, sinó pels xinesos, això és, si els set viatges xinesos de Zheng He amb grans flotes a inicis del segle XV no haguessin estat suspesos per costosos en un moment en què l'amenaça dels genets de les estepes forçava a traslladar la capital

NIKADA / GETTY IMAGES

Imatge d'una alba a la Gran Muralla xinesa

GEOHISTORIA
Christian Grataloup
RBA. Barcelona, 2025
430 p. | paper, 24,90 € | e-book, 9,99 €

Pequín? Els gèrmens haurien estat els mateixos, apunta, i la colonització viscuda per uigurs o tibetans augura una colonització potser no tan diferent. Una colonització que potser podria haver estat inversa, d'Amèrica al món euroasiàtic, si no haguessin desaparegut els cavalls milers d'anys abans a Amèrica. El cavall, el bou i el búfal van permetre a Euràsia conrear per a altes densitats de població, combatre i les grans civilitzacions.

El llibre arrenca a la sabana africana amb invencions decisives com l'agulla d'os per cosir la roba amb què els humans van poder desplaçar-se a zones més fredes i fer-se ubics mantenint una mateixa espècie hipersocial a causa de les llargues cures de les cries per l'escurçament de la gestació pels cervells cada vegada més grossos. Amb el temps, arribarà la decisiva revolució neolítica. L'eix euroasiàtic, des del Japó a la península Ibèrica, seria decisiu durant segles i seria en l'origen de totes les últimes etapes de la globalització amb les seves tres quartes parts de la població mundial. Grataloup mostra el creixement d'imperis forts com el xinès o el rus al voltant de les grans estepes asiàtiques amb els seus perillosos genets, zones on encara avui el pes de l'Estat és decisiu i la política preval sobre altres aspectes. I mostra els segles d'ascens d'Europa després de la globalització que arrenca el 1500. Una Europa el consum de la qual, com el de cotó, va configurar el Sud Global i que es va batre per les Antilles i l'Índic. Uns actors europeus ferotgement desunits però amb els mateixos objectius per als quals la geohistòria, subratlla, ha estat la del capitalisme.

Imperis com el rus o el xinès responen al perill de l'estepa i allà encara mana l'Estat

CODI FONT
Bill Gates
Ara Llibres
Barcelona, 2025
368 p. | Paper 22,71 € | e-book 12,34 €

Bill Gates explica la seva història, no la de l'època daurada de Microsoft, sinó la dels seus inicis, la infantesa i els interessos i projectes primerencs, com també la història de la seva àvia i els seus principis i la dels seus ambiciosos pares. No hi falten ni la mort sobtada del seu millor amic ni els seus problemes per integrar-se. Ni el descobriment de la programació i com d'adolescent s'escapa a mitjanit a un centre d'informàtica pròxim, un camí que culmina a l'habitació de la residència universitària.

SI LEONARDO DA VINCI FUESE TU CEO
Javier Cantera
Lid editorial
Madrid, 2025
184 p. | paper, 23,95 € | e-book, 9,99 €

En una era marcada per la disrupció tecnològica i la IA en què el valor de la feina és en plena transformació, aquest llibre explora el lideratge inspirador de Da Vinci, que convida a connectar disciplines i pensar creativament. Un full de ruta per desenvolupar les competències clau del segle XXI, inspirades en els valors que Leonardo va descriure en el seu *Tractat de pintura*: uns valors que van de la curiositat a la sensació, de l'art aliat a la ciència a la corporalitat i la connexió.

LIBERALISMO COMO FORMA DE VIDA
Alexandre Lefebvre
Deusto
Barcelona, 2025
288 p. | paper, 21,95 € | e-book 10,99 €

El liberalisme que semblava triomfant les últimes dècades empal·lideix ara davant la reacció nacionalista i identitària i el replegament a les fronteres. Alexandre Lefebvre, professor de Política i Filosofia a la Universitat de Sydney, llança una particular carta d'amor a les idees liberals en dubte. Creu que som més liberals del que pensem en els costums i valors i que cal tornar a omplir de contingut la tradició que ens va dur a convertir-nos en la societat més tolerant i puixant de la història.

Josep Lluís Rovira
Emprenedor

Masclisme i feminisme

Abans que res, la violència de gènere és absolutament intolerable i condemnable, com qualsevol tipus de violència, inclosent-hi l'assetjament sexual. El masclisme, com a signe de superioritat de l'home sobre la dona, és totalment inacceptable. De fet, els *ismes* no són bons en res i tendeixen al fanatisme. Tot això ha estat fruit d'unes èpoques que no consideraven aquestes actituds de la manera com s'haurien d'haver considerat i com sí que les considerem ara. Però el feminisme, de no existir o ser molt feble i apocat, ha passat a un altre tipus amb contradiccions internes, i basat, sobretot, de cintura cap avall. I això no és bo. Ni els homes neixen tots dolents, ni les dones, totes víctimes. Caldria, doncs, posar fi a la dinàmica d'enfrontaments i discussions conflictives i concentrar-se a resoldre per sempre la discriminació que tradicionalment han patit les dones. El feminisme és totalment necessari, i les dones tenen tot el dret a provar de portar les coses al nivell que han d'estar. El que no pot fer-se és exagerar-ho i convertir-ho en una arma llancívola. Podem ha aconseguit fer antipàtic el feminisme. La llei del pèndol.

Una altra cosa totalment diferent de les anteriors és el que s'anomena igualtat de gènere, que al meu entendre, i per si mateix, és una contradicció i, fins i tot, un oxímoron. No entraré en la dinàmica LGTBIQ+ perquè crec que són coses molt més específiques i diferents. Els homes i les dones són diferents físicament, morfològicament i caracterològicament. I això és així per definició. Com a exemples de diferències podem dir que les dones són més intuïtives i més sensibles i que maduren més ràpid que els homes. A l'hora de triar carreres o professions, les dones són més d'humanitats (Medicina), i els homes, més de tècniques (Enginyeria). En l'aspecte laboral, les dones tenen més contractes parcials, ja que s'hi senten més obligades per la cura que han de tenir dels fills o dels pares amb dependència. Això és així, encara que els dos sexes poden fer el que considerin convenient en qualsevol situació. I podríem continuar. Els homes s'afaiten. Les dones no. Els homes tenen penis. Les dones, vagina. Tot això semblen obvietats, però, en vista dels fets, no ho són.

Realitat
Avui dia les dones suporten el 68% del pes de la casa i el 73% del pes dels fills, però no cal que sigui així

D'altra banda, en l'aspecte domèstic i tenint en compte el dret obvi que tenen totes les dones a treballar (només faltaria!), és necessari que els homes comparteixin, d'acord amb el que la parella decideixi, totes les tasques i responsabilitats de la vida en comú. Avui dia les dones suporten el 68% del pes de la casa i el 73% del pes dels fills. No necessàriament ha de ser així. Per tant, i d'acord amb tot l'anterior, no han de confondre's ni els principis ni les terminologies. Així doncs, el resum, al meu entendre, seria el següent: no absolut a la violència de gènere. No absolut al masclisme. Dret de les dones a decidir. Però la igualtat de gèneres és un contrasentit i el que cal buscar i reforçar és la total igualtat de drets i obligacions entre els homes i les dones.